AÑA 9
4
APRIL 1978

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA SIMAR

Voorplaat:
PALM BEACH: bunitesa di Aruba bendi ku stranheronan, pag. 1

bma

AÑA 9 - NO. 4
APRIL 1978

skol % komunidat

sindikato di maestronan di aruba

Palm Beach

bunitesa di aruba BENDI ku stranheronan

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk en m. winklaar

redaktie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. 'vorm"

layout:
r. de graaff

fotografie:
r. de graaff

drukkerij: v.a.d.

abonnementen:
Ned. Antillen NAf. 12,50 p. jr.
Nederland NAf. 16,— p. jr.
Overige landen NAf. 17,— p. jr.

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, o'stad,
tel. 4219

BESTUUR

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.

banken:
banco popular antiliano v-224-1-
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

Skol i komunidat; april 1978 Palm Beach: bunitesa di Aruba bendi ku stranheronan.

E aña aki, manera tur aña, nos por a mira den e fin di siman di semana santa e problema di rekreashon pa i di nos hendenan. Kada aña e problema aki ta bira mas grandi. Personanan ku e siman aki tin intenshon di laga konfort na kas pa bai purba sosega trankil un par di dia bandi lama, personanan ku sporadikamente ta bishita nos beachnan na Palm Beach, tur e personanan aki ku kier bai ku nan outo, ku kier bai lanta nan tent, ku kier traha nan kas di karton ta yega na Palm Beach i ta enkontra sierto problemanan: Tin hopi biento, no tin bastante espasio, no tin bastante kasita pa skonde solo. Nos por korda kon dos aña pasa den un reunion di eilandsraad pa tratamento di presupuesto, un miembro a pidi pa drecha e beachnan pa asina e pueblo, doño di e isla aki, tambe por tin luga pa disfruta di su lama. E deputado a remarka ku tin plannan den estudio pa reserva un pida beach di algun desenas di metro pa rekreashon di e publiko lokal.
Pero kiko a sosode despues? Nada positivo pa rekreashon di e pueblo. Riba e tereno ku personanan tabata hisa nan tent, traha nan kasnan di karton i para nan outo, Gobierno insular a duna permiso pa traha hotel Concord! (tabata tin bouwvergunning?)
Kiko e pueblo a haya? Nos mag usa e beach dilanti hotel Concord, pero no pa sosega ni pa disfruta di nos lama. Pasobra aki e biento fuerte, desvia dor di konstrukshon di Concord, ta supla e santo asina duro ku e ta pikabo. Awor nos por bai mas paseit di Concord pa sosega. Pero awor aki no tin ningun mata ku por tapa e biento fuerte ku ta supla ni e solo ku ta kima.

Playboy

Si bo ta kere ku gobierno lo por bai planta mata einan pa publiko por sinta trankil, bo ta kiboka. Aki trobe gobierno insular ta kore ku e publiko. Partijraad di MEP (Betico 10 april na t.v.) a disidi ku e tereno aki lo wordu reserva i duna pa Playboy traha su hotel! Playboy un empresa di kual masha hopi a wordu diskuti, pero un grupo grandi di eksperto a bin papia ku B.C. i nos deputadonan a kai pa Playboy. Konstrukshon di hotel Playboy a wordu deskualifika den tur su aspektonan pa ekspertonan profeshonal, anto awor un grupo di persona ku interesnan personal i partidario ta disidi ku Playboy mester bin! Ta plaka a yena nan wowo?
Ban buska luga pa sosega mas paseit di Palm Beach Club.
No bai mucho leu ni traha ilushon. Aki poko nos ta mira ku tur e tereno aki tambe ta wordu pasa pa un of otro "invershonista potensial", ku lo kier bin ku un projekto turistiko. Pues na Eagle tampoko lo no tin luga pa nos mas!
Laga nos bai nort bek.
Entre Americana Hotel i Basi Ruti Hotel awor ainda nos por prop riba otro pa haya un tiki luga unda nos por sinta.
Pero e tereno aki no ta di nos mas! Gobierno a duna Melia esaki den erfpacht pa 60 aña!
Pues aki poko aña no ta eksisti luga pa bo por traha bo kasita di karton, ni lanta bo tent einan. Aki nos no ta diskuti mes e posibilidat ku Melia por konstrui un hotel luhoso manera esnan ku tei kaba. Pero e tereno ta keda di nan.
Laga nos sigi:

Un tereno bashi ta haci nos corda ariba e Laguna-projekt.

Laguna project

Unda e la keda. E proyekto aki a kuminsa ku asina tanto fanfaria. E lo a konsisti di tanto bungalo. Meimei lo a bin un lagun masha nechi (ku pato i gans blanko aden). Promé fli ku doñonan di e proyekto kier a subi tabata di kuminsa traha e bungalonan serka e lagun. Esnan mas leu lo a bin despues.(?)
B.C. a kumpra un makina pisa na Merka pa koba e lagun di Oranjestad (US$ 80.000). Pero kasualmente net e tempo ei e Laguna-proyekt tambe a kuminsa. Pero komo ku gobierno no tabata tin intenshon di kuminsa traha mesora ku e makina, Laguna-Project por a hur e na rason di $ 25,— pa dia.
Nan a koba, nan a rosa, nan a laga e luga limpi limpi, sin un mata. Tur siman e draga tabata daña, nan tabata koba den baranka kune mientras ku e tabata destina pa koba den santo. I kiko a pasa awor? Laguna-project a bai fayit.
Ta dikon gobierno no por a mira di antemano ku ta un pará e "invershonistanan" aki kier a tira. Awor B.C. ta manda un karta pa e hendenan aki drecha e daño ku nan a kousa na e naturalesa na e luga ei. I si nan no hasié? Nada lo pasa!
Na oriya di lama nos ta sigi bai pa nort. Ta ki mishi e kasnan grandi na Malmok ku beachnan priva? Ta e gobiernonan anterior a bende e terenonan aki ku Merikano. (Gobiernonan anterior, no di MEP).

Arashi project

Tog a resta un par di metro di beach pa bo por muha pia den awa, no pa landa. Dilanti di e vuurtoren tambe tin un pida beach a resta, pero luga pa kuanto hende tin i ta te ki dia nos lo por disfruta di e beach aki?
Pasobra aki banda ta bin e tan afama Arashi-project.
Dia ku Tauber a presenta e projekto na B.C. e a baha ku un gang di eksperto riba tur tereno. E deputadonan a hera perde kabes dor di splikashonnan interesante di e ekspertonan riba tur e aspektonan di e konstrukshon di Arashi-project.
Prensa mes a keda masha entusiasma. (Tur luna Amigoe ta puntra ki dia B.C. ta duna o.k. pa kuminsa traha), pero e no ta bai investiga e aspektonan negativo di e projekto aki).
Betico a bisa (10 april na t.v.) ku Arashi lo

E atraktivo pida beach aki ta reservá pa e Playboy hotel.

Aki-riba e Arashi-projekt ta wordu trahá.

bini: Partijraad a disidi.
I kon ta pará ku e konseho di e ekspertonan mes di gobierno? Aki nos no kier men "ekspertonan" ku a forma nan mes dor di lastra garetia, pero personanan ku estudio i personanan ku konose e aspektonan di nos komunidat i e posibilidatnan di nos forsa. Ta wordu tení kuenta ku konseho di ekspertonan ku ta traha riba planifikashon i desaroyo di nos ekonomia, forsa laboral i aspekto moral?

Si desishonnan ta wordu tuma dor di un grupito politiko, pakiko mester bula bai buska kader na Hulanda anto? E pregunta ta: Ta di kon un grupito politiko ta tuma desishon riba proyektonan ku wordu entama pa invershonistanan di afo? Esaki tin di aber ku e rate di 10% (di e balor di e proyekto) ku ta pasa bou mesa? (10% ta e rate normal).
Pesei tur desishon riba invershon di afo mester ta positivo, anke e proyekto riba termino kortiko o largo ta kontra interes di pueblo.

Betico a bisa ku lo traha fasilidatnan pa e publiko lokal tambe por rekrea na e beach ei. Pero kiko e fasilidatnan lo ta?
Un par di kabaña di rama di koko ku despues di 2 aña biento a kibra?
Un kaminda di asfalt na luga di kaminda di tera?
Ta kon grandi e strand pa publiko lo ta? 40 metro? Ya no tin santo blanko mas, ta baranka a resta.

SIMAR - SPORT

Op 29, 30 en 31 maart j.l. barstte de SIMAR uit in een sportieve explosie. Er werden ontmoetingen georganiseerd in diverse takken van sport. De organisatoren: Benzo Coffie, Francisco Scoop, Richard Frank en Wally Mohamed verdeelden de deelnemers in twee kampen. De leerkrachten werkzaam aan de scholen van Paradera, Santa Cruz, Savaneta en San Nicolas vormden samen de groep SIMARIBA, de overigen vormden de groep SIMARBOU.

De "captains" waren:

SIMARBOU
Tennis: Karel Nicolaas
Domino: Luis Zievinger
Softball: Maiky Laclé
Voetbal: Oslin Boekhoudt
Volleyball: Eddy Marchena en Mercedes v.d. Hans
Basketball: Robert Oduber.

SIMARIBA
Tennis: Silvio Emerencia
Domino: Ro Tjin Kam Yet
Softball: Wally Mohamed
Voetbal: Bencho Frank
Volleyball: George Hope en Vilma Wever
Basketball: Fefe Bardouille.

Op de avond van de laatste dag werd er een rally gehouden, waarbij sommige deelnemers zelfs bij de Natuurlijke Brug en Alto Vista terecht kwamen . . . Het geheel werd feestelijk besloten in Scapetodo.

Het programma zag er als volgt uit:
29 maart: 19.00 uur Tennis (Eagle Club); 20.00 uur Domino (Eagle Club).
30 maart: 10.00 uur Softball (Caribe-veld); 16.00 uur Voetbal (Lago Sport Park).
31 maart: 10.00 uur Volleyball (Colegio Arubano); 10.00 uur Basketball (Colegio Arubano); 19.00 uur Autorally (start kantoor SIMAR, eindpunt Scapetodo); 21.00 uur Scapetodo.

Bijgaand enkele beelden van het wedstrijdgebeuren, alsmede enkele impressionistische wedstrijdverslagen.

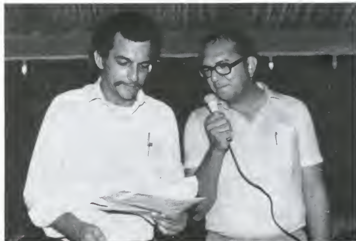
Tennis

Precies op tijd werd op de avond van 29 maart de sportontmoeting tussen Pariba en Pabou op de banen van de Eagle Club geopend. Eddy Croes zei iets, Maiky Laclé zei iets (o.a. niet vechten) en Teacher of the Month, Crispin Bruce, nam een tennisracket ter hand en passeerde met een machtige service Benzo Coffie. Dit was dan een van de weinige punten die Pariba bij het tennissen scoorde (zie hieronder).

De wedstrijden kunnen beschouwd worden als aardige oefenpartijtjes voor Pabou, behalve dan voor Ben Coffie en Clinton Foy, want die waren zo stom om te verliezen. We moeten wel zeggen, dat tegenstander Silvio Emerencia met een Prince racket speelde (zo'n heel groot geval, weet je wel), gehuurd bij Ty Whitley van Plaza.
Jan Groot bracht het een en ander heel erg mooi onder woorden. Hij zei: "Bedankt voor de les, jongens". De uitslagen:

S. Emerencia/B. Escalona (Pariba) vs B. Coffie/C. Foy (Pabou) 6—2, 6—3.
P. Pronk/J. Groot (Pariba) vs L. Zievinger/ K. Nicolaas (Pabou) 0—6, 2—6.
R. Frank/Y. Figuiera (Pariba) vs E. Croes/ R. Celaire (Pabou) 6—4, 2—6, 5—7.
B. Escalona/C. van Leerdam (Pariba) vs K. Nicolaas/T. van Daal (Pabou) 3—6, 3—6.
P. Pronk/J. Welmers (Pariba) vs R. de Graaff/S. van Daal (Pabou) 4—6, 5—7.
M. ter Meulen/F. Rodriguez (Pariba) vs R. Celaire/R. Oplaat (Pabou) 6—7, 2—6.

Uitslag: Pabou 5, Pariba 1.
Puntentelling: Pabou 2, Pariba 1.

Domino

Bij domino ging het wel een beetje anders dan Pabou gedacht had. Pariba-captain Ro Tjin had niet veel spelers, maar ze waren wel sterk en net te sterk voor Pabou. Pabou had een heleboel spelers en liet ook iedereen spelen. De strijd ging heel gelijk op: 6—6, 7—7, 8—8, 9—9. Omdat het tegen sluitingstijd liep (12 uur) besloten de captains dat de stand om 12 uur beslissend zou zijn. Pariba won toen nog 1 set en wist deze kleine voorsprong door toepassing van een uitgekiende vertragingstaktiek tot 12 uur vast te houden. De "winning game" kwam op naam van Fefe Bardouille en Egbert Dongen. Pabou-captain Luis Zievinger zal nu wel spijt hebben, dat hij 's morgens aan Carmen Dongen had gezegd om Egbert te sturen!

Uitslag: Pariba 10, Pabou 9.
Puntentelling: Pariba 2, Pabou 1.
STAND: 3—3.

De Simarleden deden ook andere soorten sport. Tommy Croes speelde blackball, anderen hielden een wedstrijd "bar-zitten", weer anderen richtten samen met de Eagle-chicks een discussiegroep op.

De persoonlijke verrichtingen bij domino waren: Bruce en Howell wonnen 3 wedstrijden en verloren er 2. Ro en Bencho 4—2, Jan en Boy 2—1, Egbert en Silvio 0—2, Fefe en Chonai 1—2, Fefe en Egbert: winning game. Voor Pabou: Sjef en Willy 0—2, Karel en Ga 2—1, Ga en Willy 0—2, Dolf en Boepie 0—1, Job en Ben 0—1, Job en Ramon 0—1, Job en Humphrey 2—1, Ben en Dolf 1—0, Eddy en Boepie 2-0, Ramon en Francisco 0—1, Dolf en Francisco 1—0.

Voetbal

Men hoefde geen kenner te wezen om reeds voor het begin van deze sensationele wedstrijd een prognose te maken van de te verwachten uitslag. De rustige en zelfverzekerde houding van de Pariba-jongens in tegenstelling tot de nerveuze spanning, die er heerste in het Pabou-kamp sprak boekdelen. De talloze supporters hoefden dan ook niet zo lang te wachten eer de scheidsrechter het aanvangssignaal gaf, waarna Pabou met veel bravoure begon, doch keer op keer weer stuitte op de veel snellere en niet te doorbreken Pariba-defensie (Wally en Bencho).
Pas na een minuut of twee slaagde Job er in, doelman Silvio, die overigens voortreffelijk keepte, te passeren (0—1 Pabou).
Na vijf minuten gelukte het Pabou nog eens te scoren. Ramon maakte handig gebruik van een misverstand tussen keeper en back en bracht de stand op 2—0. Trouwens het was echt Ramon zijn goeie dag, want kort daarop bracht hij met een onhoudbaar schot de stand op 3-0.
Pariba liet zich niet onbetuigd en bleef dapper aanvallen, zag nog vlak voordat de rust inging hun moeite beloond. Voorhoedespeler Henry met een moeilijk uit te spreken naam, maakte een duiksprong en kopte de bal feilloos in het doel. Keeper Richard moest machteloos toezien hoe de bal in het net verdween. Ruststand 3—1.
Wat Pabou echter niet begreep, was dat Pariba slechts een taktiek gebruikte om hen te misleiden.
Na de rust kwamen zij sterk opzetten met sterspeler Boy en dank zij de kedsen van Silvio, die hij voor deze gelegenheid mocht gebruiken scoorde hij in minder dan 10 minuten tweemaal en bracht de stand op 3—3. Daarna was het alleen maar Pariba wat de klok sloeg. Pabou was echt niet opgewassen tegen het geweldige offensief van Pariba. Er volgde een goal van Henry (4—3), daarna van Tommy (5—3) en daarna weer Tommy (6—3). Pabou vocht met de moed der wanhoop en centrumspeler Karel slaagde er in na een solorun keeper George met een handige schijnbeweging te passeren (6—4).
Vlak voor het einde toonde Pariba zich een waar gastheer, toen de backspeler Mohamed W. in eigen doel trapte en de stand op 6—5 bracht om zodoende de einduitslag enigszins draaglijk te maken.
Al met al was het een bizonder sportieve wedstrijd, die ons nog lang in het geheugen zal blijven, vooral na de slotanalyse van de Pabou-fans die tot de conclusie kwamen, dat Pabou verloren had omdat hun keeper meer goals had doorgelaten dan die van Pariba.

Softball

E wega di softbal ajera mainta na tereno di Caribe a karakterisa su mes pa medio di hugadanan spektakular i di bofon i tambe pa e tremendo ambiente ku tabata tin. Hopi di e

hungadonan ainda tabata bastante kontento, debi na e anochi prome na Eagle Club. Ta Willy Richardson so a bin na sonjo i a pasa su auto riba e kareta di catcher i e sako di bat! Ben Coffie a instala su "Mobil-bar" i salesman Shotty Scoop a perkura pa tur hende presente bira un poko mas kontento.
Mientrastanto e softbolistanan tabata preparando nan mes. Nos a tende ku for di marduga un sierto A.T. tabata kore rond di tereno. Otronan ya a kansa despues di tira tres bala. Despues di hopi gritamento, pustamento i mamamento di gai, Pariba i Pabou a traha team i Wally Mohamed a laga Fefe Bardouille afo. Di umpirenan oficial (lesa buska i kumpra pa Pabou) ta Robby Arambatsis so a blo. Johnny Garcia, pa kende Maiky Laclé a pidi liber for di 10 'or, a disidi di tuma liber henter dia i a presenta banda di 11 'or. Enfin, wega a kuminsa, Pabou a kuminsa bati jen di brio i a konekta mes ora 2 homerun pa 2 kareda i 2 serbes, pa e jonroneronan Robert Oduber i Job Correa. Alavez a presenta un di e hungadanan spektakular ora ku Eddy Marchena ta blaas un foulfly bastante peligroso! Umpire Robby ta buk, Tommy Croes ta subi riba su lomba, umpire ta lanta bek i Tommy ta koi e bala! Nunka bisto!

Ora ku Pariba a bin bati, Cisko "the power-hitter" ta blaas un bala mande te bandi boulevard, Dios gracia di foul! Konsekwensia di esaki tabata ku Etty Toppenberg a keda hunga rightfield riba boulevard, strobando e trafiko. Papiando di Etty nos por bisa ku ajera e tabata e "held van de dag". Tur bala ku Alwin a laga pasa el a koi, ainda mas e balanan ku tabata di dje mes. Figurabo e tabata kai sinta na suela, raska su pia i tog koi e flynan! Den progreso di e wega, Pariba tambe a kuminsa hinka kareda (e 2 promenan sushi!) i nan a jega te 6. Den delaster chens Robert ta bati su di 2 homerun i Pariba ta gana 6 pa 3, ku pitcher ganado Wally Mohamed i perdedo Maiky Laclé. Pariba a konekta 13 hit i a komete 6 error. Pabou 5 hit i 10 error. Mas kos ku a pasa: Maiky a poncha Faarup ku 3 bala sin e mishi ku un, pa 1 ponche i 1 serbes. Karel a filia 3 biaha sin haja turno na bate! E rumannan Mohamed a hunga Micky Mouse ku Jopie. Un komishon especial a ortoga Alwin e nomber di Alwin "Buraco" Toppenberg. Etty su guante a kibra i nos tabatin 2 umpire femenina den persona di Madonna Stephens i Olivia Howell. I kon bo Kentucky a baha?

Basketball

Maske un tiki kansa di a "slons" kurpa un poko e dia anterior, tog a keda sufisiente energia pa start ku e wega di basket pa mas o menos 10'or di mainta.
Naturalmente Pabou a duna Pariba un sota formal, nada menos ku 58—42.
E kos ta ku Pabou tabatin mucho sistema di atake i Pariba su defensa tabata "lousy". Pabou tabatin un sistema di atake di 4-2-4, ku tabata korta manera nabaja den e defensa di Pariba. E basketnan di Pabou tabata kai 1 - 2 - 3 . . . fasil.
A wordu hunga a la profesional. Tabatin "four quarters" di 10 minuut ku deskanso di 5 minuut despues di kada quarter. No tabatin "time-out". Durante deskanso mester a planifika e strategia. Na e sistema di "timing" mes por ripara den ki kondishon e hungadornan tabata ta.
Philip, Maiky, Robert i Doy tabata hunga "kat en muis" ku e muchanan di Pariba. Lew lew SIMARiba tabata hinka basket i pa nan no desanima nan mucho Pabou tabata duna nan algun napa pa nan no perde kurashi.
Tabatin hopi rabiamento ku e referee internashonal, ku a bini vivo directo via satelite for di White Mountain bin fluit wega. Willy mester a wanta hopi zundramento, te hasta pushamento. No ta berdat Wally? Chobo a rabia asina hopi ku el a baha veld (Foei Chobo!).
Despues di e partido tabata kore rumornan fuerte ku e wega tabata bendi.
Komentario di Pabou: Willy a fluit "onpartijdig" . . . pa Pabou!

RUMANNAN STIMA

Mi kurason ta tristo. Mi kurason ta tristo pa motibo ku awe ora mi no tabata tin nada di hasi (manera semper) mi a bai trip banda di A.L.O. ku antes tabata tin e bunita i santo nomber di Sint Tarcisius College (ainda mi ta kontra ku nan a kambié) i eynan mi a mira hopi, hopi kos ku no ta bunita. Meneer i juffrouwnan di skol (i komunidat tambe) tabata pleita manera kacho ku pushi. No ku mi tin algo kontra un bunita pushi, pero no poné banda di un kacho! E alegria den mi kurason pa mira asina hopi miembro di Simar hunto (kompará ku e ultimo reunion) a disparse pa hasi lugar pa un inmenso tristesa ora mi a mira i tende kon rumannan den Tata, Jiu i Simar tabata zundra otro, pleita pa un punta i papia tokante lugarnan menos desaroja i ku "hende skur semper ta fastioso". Akinan mi mester hisa mi dede na shelo i mustra boso ku mi tampoko no por juda ku Tata a sakami

foi forno prome ku boso. Pero tog el a bisa tambe ku nos tur ta ruman i un berdadero ruman ta duna i tuma. Awel Pariba mester duna un punta i Pabou mester tumé. I despues komo ruman den Tata, Jiu i Simar nos ta djies bira e kos: Pabou ta tuma e punta i Pariba ta duné. Anto ta kiko tin di pleita, asina tur dos ta satisfecho tog?

Tuma un bon ehempel na Hugo Mohamed di Pariba. El a drenta, perde e set di volley pa Pariba i a sali foi wega. Esey mi ta jama e berdadero espirito di amor pa bo prohimo. No manera Fefe ku pa malo ta smash duro, no manera Eddy Marchena i Richi Frank ku ta "fake" e muchanan di Pariba. Ta unda nos ta bai asina? I mas pio: unda nos lo terminá? Nos tur mester ta UNI, nos tur mester hunga i papia meskos ku nos LIDER, sino nos ta keda afó i keinta banki. Nó, nó rumannan den San Tomás, SOB, VLA i SIMAR. No tabata bunita loke mi a mira awe i a tende awe. No ta bunita pa bebe asina hopi serbes i papia asina hopi palabra malo (mas o menos 46). Laga nos tene e kos aki pa nos i no kolga nos jockey sushi na kabuja. Laga nos brasa otro awe nochi, laga nos baila "cheek to cheeck", laga nos bira ruman atrobe. Pasobra den wega, sea ta tennis, domino, voetbal, basket, volley, etc. no ta bai pa gana, sino pa perde. E ponensia ta simpel: Abo mester gana, e otro mester perde. Awe nochi ta SIMAR ta gana, esta poko mas miembro na reunion otro biaha! Delaster kos for di mi kurason: no ta bunita pa bai kome na Beep-beep sin ku otronan sa, i korda bai misa!

PASTOOR (of algo asina)

De Commissie van Beheer, verantwoordelijk voor het goede verloop van de zaken binnen de SIMAR, dus ook op het terrein van de sport, heeft het noodzakelijk gevonden om met de mede-organisatoren van de aan de hand zijnde sportontmoetingen tussen SIMARiba en SIMARbou bij elkaar te komen teneinde enkele zaken duidelijk vast te stellen, na de situatie ontstaan na de volleyballwedstrijden van vanmorgen.
Bij het organiseren van deze sportontmoetingen reeds is vastgesteld, dat per sport de winnaar 2 en de verliezer 1 punt krijgt. Per sport werd ook vastgesteld wie zich de winnaar mag noemen: bij tennissen zouden een oneven aantal wedstrijden gehouden worden, domino zou geen problemen opleveren — de regels hiervoor zijn bekend —, softball, voetbal en basket geen probleem — er zou één wedstrijd zijn, volleyen zou ook geen probleem opleveren, want er zouden 3 wedstrijden zijn — 2 heren en 1 dames — bij de autorally zou de groep (SIMARiba of SIMARbou) met het laagste gemiddelde wat aantal strafpunten betreft winnaar worden.
De moeilijkheden begonnen vanmorgen toen er geen 3 maar 2 volleyballwedstrijden gehouden konden worden en geen van de aanwezigen vóór de wedstrijden op het idee kwam een oplossing te zoeken voor de moeilijkheden die bij een eventueel gelijkspel zouden rijzen, hetgeen ook prompt gebeurde.
Alle goede bedoelingen ten spijt, kwam er geen oplossing ná de wedstrijd, logisch niet, want het is nu eenmaal onmogelijk om over reeds gespeelde wedstrijden afspraken te maken.
De groep die ná de volleyballwedstrijden de zaak heeft bekeken, heeft besloten het idee, een paar keer geopperd tijdens de verhitte debatten vanmorgen zowel SIMARiba als SIMARabou, anderhalf punten (3 punten worden er telkens verdeeld) — over te nemen.
Dit betekent dat de stand vóór de aanvang van de autorally is SIMARiba $9^1/_2$ en SIMARbou $8^1/_2$. Dit wil weer zeggen, dat wanneer SIMARiba wint er geen vuiltje aan de lucht is, maar dat als SIMARbou wint, er een gelijkspel gaat optreden in het eindklassement ($10^1/_2$ en $10^1/_2$).
Indien dit gelijkspel in het eindklassement zich werkelijk zal voordoen, dan is de winnaar van de sportontmoetingen 1978 de groep — SIMARiba of SIMARbou — die het hoogst geklasseerde team in de autorally heeft; dit hoeft *niet* noodzakelijkerwijs de groep te zijn die de autorit gewonnen heeft.

DE COMMISSIE VAN BEHEER

– Voor de SIMAR is niet de staatkundige struktuur het centrale aspekt in de toekomstige onafhankelijkheid doch: de mens. M.a.w. ook al wordt straks de staatkundige onafhankelijkheid verkregen, dan wil dat nog geenszins zeggen dat ook de mens, het volk onafhankelijk wordt. Het is niet ondenkbaar dat de afhankelijkheid van het volk zelfs groter wordt. De SIMAR vindt dat dit punt de meeste aandacht moet krijgen.

– De bestaande samenwerking tussen de eilanden van de Nederlandse Antillen dient in de toekomst niet verbroken maar behouden en uitgebreid te worden, al dienen er wel wijzigingen te komen in de interinsulaire verhoudingen.

Het programma was als volgt:

ZATERDAG 8 APRIL 1978

9.00 — 9.10 uur: Opening door P. E. Croes.
9.10 8 9.40 uur: Inleiding door R. Todd Dandaré M.A.
9.40 — 10.10 uur: Inleiding door drs. D. Maduro.
10.10 — 12.30 uur: Discussie in groepen.
12.30 — 13.30 uur: Lunchpauze.
13.30 — 16.30 uur: Plenaire.
16.30 uur : Sluiting.

ZONDAG 9 APRIL 1978

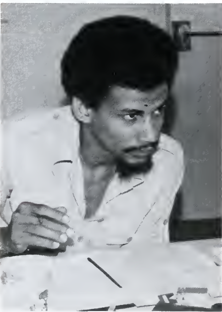
10.00 — 10.30 uur: Inleiding door Mr. A. Croes.
10.30 — 12.30 uur: Discussie in groepen.
12.30 — 13.30 uur: Lunchpauze.
13.30 — 16.00 uur: Plenaire.
16.°° uur: Sluiting.

simar: samenw… antilliaa…

Dit zijn wel de voornaamste konklusies van het werkweekend van de Simar, op zaterdag 8 en zondag 9 april in de J. F. Kennedyschool over het thema: Onafhankelijkheid.

Aan het begin van beide dagen gaven enige sprekers hun visie op enkele aspekten van de onafhankelijkheid, waarna er gediskussieerd werd in kleine groepen. De diskussies vonden plaats op basis van het Diskussiestuk Onafhankelijkheid Ned. Antillen dat in Maart 1977 werd uitgegeven door VLA, VLB en VLC. Uit dit diskussiestuk waren een aantal stellingen gedestilleerd die aangenomen, gewijzigd, verworpen, vervangen etc. konden worden. Van tevoren was ieder SIMAR-lid duidelijk mede gedeeld dat de deelnemers mede namens de thuisblijvers zouden spreken, zodat nu met recht gezegd kan worden dat de aangenomen stellingen Simar-standpunten zijn.

~~Hieronder volgt de inleiding van R. Todd Dandaré:~~ Skol i komunidat; april 1978

Rol di un sindikato den e proseso di independensia di un pais; na R. Todd Dandaré

Introdukshon

E título di e artíkulo aki ta konfrontá nos ku tres konsepto hopi importante den e lucha obreril, ku pa mi ta sinónimo na e lucha di klase: sindikato — pais — independensia.
E lucha di klase nos por definié komo e lucha entre esnan ku ta uza tur medio pa oprimí e pueblo trahadó (kapitalismo kompinchá ku gobierno) i esnan ku ta bringa pa nan liberashon (e pueblo trahadó).
Kier men ku den e lucha pa independensia di un pais, automátikamente mester wordu inkluí e lucha di e pueblo trahadó pa su liberashon, es desir su lucha kontra esnan ku ta oprimié.
Pasobra pa un hende por sinti independensia di su país, e mester por sinti promé ku tur kos: su propio independensia, su propio liberashon. I mientras tin un obrero oprimí pa kapitalistanan kompinchá ku gobierno, antó nos no por papia di un ser humano independiente o líber.
Un sindikato ta un forsa ku ta uni e trahadónan pa esakinan haya tal formashon ku nan por partisipá aktivamente den e lucha pa nan derechonan fundamental i pa esakinan ser ehekutá ofisialmente, p.e. derecho di tin trabou, derecho di tin un kas drechi, derecho di un salario husto pa por biba drechi, derecho di partisipashon den desishonnan enkuanto nan mes, derecho di por partisipá den maneho di e empresa, ets.
Un konklushon lógiko di esaki ta ku e forsa organisá di trahadónan lo mester ta asina grandi ku e por pone komo obhetibo di su lucha: E traspaso di e maneho di e empresa for di man di e doño di trabou pa man di e trahadónan, pa nan por konkretisá e seguridat- i e derechonan ku nan tin.
Ku esaki nos ta yega na e kulminashon di e

estatutonan di nos sindikato (manera di tur otro sindikato) tin stipulá ariba kiko nos ta basa nos mes pa eksistí i na kua obhetivonan nos kier yega.
E base di nos sindikato ta wordu stipulá den artíkulo 2 di nos statutonan i e ta bisa: "E sindikato ta basa su mes den tur su aktividatnan riba e deklarashon di e derechonan humano, manera nan ta formulá den e Karta di Nashonnan Uní".
Mi ta sugerí pa kualke día kualke di nos tuma e tempo nesesario pa tradusí e deklarashon aki i publiké den nos órgano "Skol i Komunidat" pa nos miembronan tuma debida kuenta di kiko e derechonan humano aki ta i pa nan por ripará ku ánke nos ta basa nos mes riba nan, tanto nos komo maestro komo gobiernonan ta ultrahá i trapa nan manera nan ta haya ta bon. Algun di e derechonan aki ta: derecho di opinion propio, derecho di igualdat, derecho di edukashon, derecho di institushon i reunion, ets.

pueblo arubiano".
Mi tin di admití ku hopi di e problemanan den kual nos sindikato a i ta haya su mes ta pa motibo ku direktivanan (un mas pa un aspekto, otro mas pa otro aspekto di nos obhetivonan) di un manera of otro a purba konkretisá e obhetivonan aki, pero nos tur sa masha bon ku lo ke a ser lográ te ainda ta masha poko. Ta te asta trágiko ku siendo un di e obhetivonan "realsá e kultura i e situashon sosial di nos pueblo", nos sindikato no a logra ni den lo mas mínimo pa entablá un diskushon tokante introdukshon di papiamento, i ademas ku nos órgano "Skol i Komunidat" a wordu rechasá dor di nos mes miembronan, pasobra nan ta "hasi muchu politík". En realidat, lo ke "Skol i Komunidat" a hasi, ta divulgá problemanan sosiopolítiko eksistente den nos komunidat i ku nos mes, komo sindikatò, a pone pa buska solushon pa nan.
Mi kier a sugerí nos miembronan pa di berdat, komo miembro, purba analisá lo ke nan mes ta subrayá i pa puntra nan mes: "en berdat nos ta luchando pa alkansá nos obhetivonan? Nos kier logra e obhetivonan ei di berdat? Di berdat nos ke un komunidat husto pa

rkingsverband se eilanden voortzetten

lucha dl klase: ku e medionan di produkshon ta den man di e pueblo trahadó, mihó bisá, den man i pa bienestar di henter e poblashon (e país independiente).
Nos por stipulá ku en general e berdadero obhetivo di tur sindikato lo mester ta pa tuma e medionan di produkshon den nan mes man i utilisá esakinan pa bienestar di henter e poblashon.
Tog nos no mester perde fo'i bista e situashon espesífiko di kada sindikato den e lucha di klase. Nos por mira kada sindikato komo un hak di e kadena (e forsa obreril total) i kada sindikato ta lucha primordialmente riba su propio tereno, pero konhuntamente ku e otro sindikatonan den e totalidat di e lucha pa nan derecho- i siguridatnan.
Esaki ta trese ku né ku den e artíkulo aki, e puntonan di bista ku lo wordu tresí dilanti lo ta saliendo for di nos propio tereno, es desir di un sindikato di maestro.

Base i obhetivonan di nos sindikato

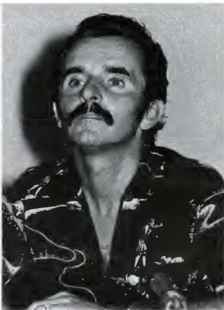
Manera nos tur sa, e reglamento legal ku ta duna sistema di funshonamento na un sindikato (of asosiashon) ta su estatutonan. Den e

Akinan ta bon pa mi rekalká kon p.e. Betico Croes ku ta grita tur kaminda en kuanto derechonan humano, a yega di bisa den un reunion ku e sindikato ku no sigi su palabra (su opinion) no tin derecho di ta representá den e komishon ku lo papia ku v.d. Stee. Unda nos derecho di opinion a keda? Antó MEP tambe ta basa riba e mesun deklarashon!
En kuanto e derecho di igualdat, na unda a keda e derechonan ku nos maestranan lo mester tin i ku lo mester ta igual na esun di e maestronan? Na unda igualdat di enseñansa a keda pa tur mucha na nos isla? Kua di nos ta protestá kontra e trapamento di e derechonan aki?

Obhetivonan di Simar

E obhetivonan di nos sindikato ta wordu stipulá den artíkulo 3 di nos estatutonan i é ta bisa: "E sindikato ta trata di yega na un forma di enseñansa i di edukashon ku ta korespondé ku e deklarashon di artíkulo 2 i ta pone pa su mes komo obhetivo: 1. salvaguardá e interesnan material i ideal di e miembronan; 2. salvaguardá interesnan di enseñansa i edukashon en general; 3. realsá e kultura i e situashon sosial di henter e

tur hende? Nos enseñansa ta un enseñansa husto?" Kasi sigur, mayoría di nos miembronan lo kontestá negativamente riba e preguntanan aki. Antó ta di kon nos no por uni mas fuerte pa konhuntamente nos logra lo ke nos ke?
Si nos analisá nos obhetivonan, nos por ripará ku nos komo sindikato di maestro tin, en todo kaso, dos parti importante pa lucha pa nan: 1. pa e derechonan di nos miembronan; 2. pa drechamento di nos enseñansa.
Esaki kier men ku ora nos papia di independensia den kual nos ta aden, nos mester mira e rol di nos komo maestro di dos manera tambe, un komo sindikalista i un komo edukador. Esaki ta hopi importante pa nos mir'é, pasobra esaki kier men ku nos mester ta konsiente di nos situashon komo obrero

na un banda i komo, laga nos yamé, intelektual na otro banda. Esaki ta e simbiosis ideal pa por unifiká un lucha di liberashon di un pueblo.

Den e lucha di liberashon di un pueblo, ku den nos kaso ta un lucha pa sali for di un sistema di kolonisashon pa un sistema di independensia, e klase trahadó ta e forsa vital. E emansipashon di e trahadónan ta trese kuné e apertura pa formalisá un berdadero dekolonisashon. Pakiko?

Pa e simple motibo ku e forsa mas grandi di un país ta e forsa di e trahadónan organisá. E sindikato ta lucha pa e interesnan di su miembronan, lokual tambe kier men ku e sindikato ta okupá su mes den e formashon di e trahadónan. E formashon di e trahadó ta e forma pa duné konsiensia di su mes i di su forsa, di su derechonan i di su debernan, es desir, di su total konsientisashon.

E konsientisashon di e obrero ta bai mustr'e ku, anke e struktura di un sindikato (of di sindikalismo) no ta asina bon formá manera e struktura di partidonan polítiko, of ku e relashon entre e direktiva i e miembronan no ta di un manera asina dependiente manera e relashon entre lídernan di partido i nan votadónan (lokual ta hopi positivo pa e sindikatonan), e klase trahadó tin un forsa polítiko hopi grandi mes!

E forsa polítiko di e sindikatonan ta aparesé ora esakinan ta forma un union kontra e sistema polítiko of gubernamental. Pesei día 30 di mei 1969 lo mester keda un día grandi i heroiko pa e masa trahadó di Antiyas i di Karibe. E anochi ei Amador Nita a lesa na radio un komunikado ku tábata bisa ku e frente obreril no tábatin ningun konfiansa den e Gobierno na mando i a eksigi pa esaki baha den menos di 48 ora. I akinan, ni forsa kapitalista, ni forsa kolonialista no por a wanta e forsa di e masa obreril. Gobierno a kai!

Solamente ku e obreronan no tábata di e formá ainda, ku ora ku nan a haya nan oportunidat pa dal e di dos stap, nan no por a hasié. Asina ku for di e masa obreril a lanta un partido polítiko ku en berdat lo mester a bringa pa e derechonan di e obreronan, e partido a haya su mes primí entre e otro partidonan tradishonal. E momento pa a pasa di un forsa sindikal polítiko pa un forsa gubernamental polítiko no tábata oportuno i mucho menos e koalishon entre un partido nasí for di obrerismo ku partidonan ku sémper a kompinchá ku kapitalismo.

Es desir ku pa nos mira e lucha di un sindikato den e lus di un lucha pa independensia, nos mester tin siguridat di dos kos importante:

1. E sindikato mester tin un ideología bon marká i un orientashon bon klá i determiná.
2. E sindikato mester forma hunto ku e otro sindikatonan un forsa di e klase trahadó ku ta forma un 'antipol' (un kontrinkante) di e klasenan dominante (gobierno = polítikonan — kapitalistanan).

Mientras ku e sindikatonan no tin e dos aspektonan aki, ku ta logra hib'é na un solidaridat interno i eksterno, e forsa trahadó ta keda un presa fásil pa e polítikonan i pa e doño di trabou. Esaki a wordu klaramente demostrá aki na Aruba: ora ku Fesina a desintegrá komo forsa trahadó, e sindikatonan a wordu manipulá pa polítikonan na mando i nan a tuma stapnan polítiko, sin tene kuenta ku nan interesnan sindikal.

Algun di e interesnan di e klase trahadó den e proseso di independensia (mirá for di e situashon kapitalista den kual nos ta biba), ta enserá den e "Deklarashon di derechonan humano", ademas di legalisashon di derechonan obreril, manera trabou sigur, leinan sosial, posibilidat pa haña kas, derecho di welga, ets.

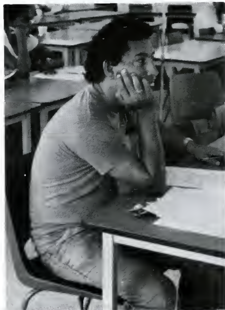
Kada sindikato na Aruba en partikular i na Antiyas en general lo mester puntra su mes i sigurá su mes ku e derechonan ku nan tin kaba i esnan ku nan falta pa haya ta ankrá den e legislashon ku nos lo tin despues di e kolonisashon hulandes, pa nos no haya nos den un neo-kolonisashon, den kual nos, komo obrero, lo perde tur nos derechonan.

[redacted]

De inleiding van drs. D. Maduro hopen wij later nog te publiceren.

Mr. A. Croes hield een inleiding over enige aspekten van de staatkundige onafhankelijkheid aan de hand van het I.S.S.-rapport. Nadat het I.S.S.-rapport allerwege kritiekloos was ontvangen, was hij de eerste die enige kritische geluiden over dit rapport liet horen.

Hij begon met te stellen dat dit weer een rapport van buitenstaanders was en vroeg zich af of we nog steeds niet genoeg eigen mensen hebben. Bij eigen mensen kijkt men altijd eerst waar ze vandaan komen, dan welke politieke affiliaties ze hebben en dan zijn diskussies meestal al uitgesloten. Nu zijn het buitenlanders en nu zie je het tegenovergestelde: iedereen wordt gefeliciteerd en er is totaal geen kritiek.

Echter veel van de cijfers in het I.S.S.-rapport kloppen niet, volgens Mr. Croes, omdat ze zijn gebaseerd op begrotingen zodat we hier niet te maken hebben met reële cijfers. Desondanks blijft het rapport een waardevol stuk en een bruikbaar uitgangspunt voor diskussie, volgens Mr. Croes. In het rapport worden geen onoverbrugbare tegenstellingen gekonstateerd tussen de Aruba soeverein-voorstanders en de mensen die meer aan een federatief verband denken.

Mr. Croes stelde dat iedereen, dus ook de MEP ervan overtuigd is, dat er in de toekomst een zekere vorm van samenwerking dient te zijn. Dan zijn er twee mogelijkheden: staatsrechtelijke eenheid, waarbij er van één staat sprake is, en volkenrechtelijke eenheid, waarbij er sprake is van verschillende soevereine staten. In de praktijk blijken de beide vormen van samenwerking elkaar heel dicht te benaderen zodat diepgaande meningsverschillen eigenlijk onnodig zijn. Wat hier op Aruba gebeurt is dat men meestal bepaalde woorden hanteert zonder uit te leggen wat men er mee bedoelt, waarna er bepaalde tegenstellingen worden gekreëerd.

Er zijn ook bepaalde mensen die ons willen laten geloven dat sommige landen garanties geven uit vriendelijkheid. Dat is boerenbedrog. Internationale samenwerkingsverdragen worden alleen gesloten op basis van: je geeft iets, je krijgt iets. Heb je niets te bieden, dan krijg je ook niets. (Dat is wel gebleken bij de grensbepaling tussen Venezuela en de Ned. Antillen; red.).

Noodzakelijk is nu dat er een diskussie op gang komt, maar ook het I.S.S.-rapport heeft daartoe niet bijgedragen. Iedereen denkt dat hij gelijk heeft en daar blijft het bij. Die situatie moet doorbroken worden. Tot zover, in het kort, Mr. A. Croes.

Zoals gezegd, na de inleidingen volgen de diskussies in kleine groepen en daarna kwam de plenaire. Hier kon een ieder zijn voorstel tot wijziging etc. van de stellingen naar voren brengen, die op hun beurt weer bediskussieerd werden. Tenslotte volgde de stemming.

De plenaire werd op uitstekende wijze geleid door Jacq. Thönissen.

De twee dagen bleken te kort om het geheel te behandelen zodat slechts een deel van de stellingen aan de orde kwam. De overige zullen op een later tijdstip afgewerkt moeten worden.

Wel aangenomen — en nu dus officieel SIMAR-standpunt — werd het volgende:

I. In een proces naar onafhankelijkheid dient de mens centraal te staan. Daartoe dienen voorwaarden geschapen te worden, die de mens in staat stellen:

a. In zijn eigen onderhoud te voorzien (werk, sociale voorzieningen).
b. Adekwate en betaalbare huisvesting te verwerven (huur- of koopwoning).
c. Al zijn kapasiteiten te ontwikkelen via onderwijs en alle andere middelen tot vorming in het algemeen, zoveel mogelijk rekening houdende met de plaatselijke behoeften.
d. Zijn mening te vormen en te uiten en zich te organiseren zonder vrees voor represailles in welke vorm dan ook.

10. Uitgaande van de historische, kulturele, sociale en ekonomosche overeenkomsten die de eilanden van de Ned. Antillen hebben, is het noodzakelijk voor het volk van de eilanden dat deze eilanden na de onafhankelijkheid hun samenwerkingsverband voortzetten en uitbreiden.

Geachte redactieleden van Skol i Komunidat

Naar aanleiding van uw artikel in Skol i Komunidat no. 2, 1978, willen wij, directrice en leerkrachten van de Paso Sigur Huishoudschool u het volgende mededelen.
Het verbaast ons dat de vakbond van leerkrachten niets afweet van het bestaan van onze hotelklassen.
Of doet u alsof u er niets van afweet?
Hierbij ingesloten vindt u in het kort wat we dit jaar hebben gegeven in deze hotelklassen met daarbij enkele foto's van onze leerlingen. Wij verzoeken u dan ook om dit in uw volgende nummer te willen publiceren om zodoende uw grote fout enigszins goed te maken.
Ook de heer Estrada, die ook jammer genoeg slecht geïnformeerd is, krijgt een brief van ons met volledige informatie.
Als u de moeite wilt nemen om de kranten Amigoe en La Prensa van 1 maart 1978 nog eens te lezen, dan kunt u onmogelijk zeggen dat er op de scholen niets aan hotelvak en toerisme wordt gedaan.
U wordt tevens hierbij vriendelijk uitgenodigd om onze hotelklassen te komen bezoeken, zodat u met uw eigen ogen kunt zien dat er wel degelijk "iets" aan het hotelvak en toerisme wordt gedaan.

Met vriendelijke groeten van,

R. R. VAN BOCHOVE,
directrice Paso Sigur HHS,
(namens de leerkrachten)

Algemeen basisjaar hotelwezen

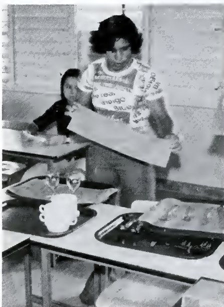
Ontstaan
Men besloot om verschillende redenen met deze hotelklassen van start te gaan:
1. meer mogelijkheden scheppen voor verdere studie vooral voor de huishoudschoolleerlingen,
2. de hotels hebben dringend behoefte aan geschoold personeel.

Doel
Het doel van deze opleiding is om de leerlingen een algemeen inzicht te geven in het hotelwezen en toerisme.

Toelating
Toegelaten worden leerlingen die:
1. het diploma huishoudschool hebben, T-stroom en P-stroom,
2. het diploma technische school, A-stroom en T-stroom,
3. het diploma ETAO,
4. de Mavo-3 doorlopen hebben.

Duur van deze opleiding
1 jaar.
Lesgeld f. 25,— per jaar.

Inrichting van de opleiding
Het lesrooster omvat dit eerste jaar 33 lesuren, verdeeld over 5 dagen. De lessen beginnen om 7.30 's morgens.
De lessentabel ziet er als volgt uit
engels 4 - spaans 2 - m.v. 2 - w.o. 2 - rekenen 2 - inst.k. 1 - serveerkunde 3 - gym 2 - menu* drankenleer 1 - recepten leer 2 - voeding praktijk 4 - voeding theorie 2 - woning praktijk 1 - woning theorie 1 - handenarbeid 2 - gezondheidszorg 2.
De leerlingen gaan op excursie, ze krijgen lezingen en demonstraties.

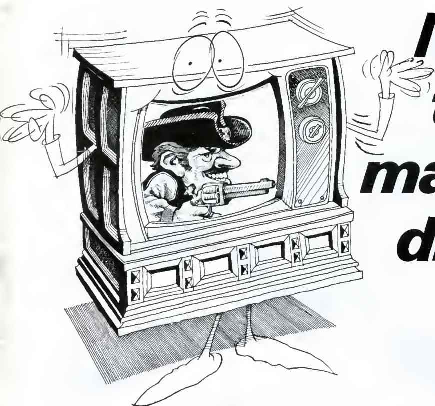

Stage
De leerlingen lopen 10 weken stage om praktische ervaring op te dien in de hotels. De stageweken zijn als volgt ingedeeld:
1 week laundry
1 week housekeeping
2 weken service
2 weken foodproduction
4 weken eigen keuze.
De leerlingen mogen zelf kiezen op welke afdeling ze de laatste 4 weken willen stage lopen.
De leerlingen krijgen gratis vervoer van school naar de hotels gedurende de stageperiode.
Ze hebben tijdens de stage hun uniform aan: zwart-wit.
Tijdens de stageperiode worden de leerlingen geregeld bezocht door de leerkrachten.
De leerlingen moeten na verloop van elke stageperiode een verslag maken en inleveren. Ze krijgen ook een beoordeling van het hotel, deze is te zien in het stageboekje.
Na afloop van deze 1-jarige opleiding legt de kandidaat een examen af, waarbij personen uit de hotels gecommiteerden zullen zijn.
De kandidaat kan een A-diploma behalen, dit is theoretischer. De kandidaat kan een B-diploma halen, minder theorie. Kandidaten met een A-diploma kunnen later doorstromen naar de hotelvakschool die het Eilandgebied Aruba van plan is te beginnen.
Bijscholing leerkrachten huishoudschool: de leerkrachten hebben in verschillende hotels stage gelopen. Men volgt momenteel een cursus serveerkunde.

NASCHRIFT

Inderdaad is het ons ontgaan dat er aan de Paso Sigur HHS een opleiding wordt gegeven voor het hotelvak en toerisme. Overigens lag op 1 maart de kopij van het nummer waar u op doelt reeds bij de drukker. Tevens vinden wij dat als u algemene bekendheid aan uw type van onderwijs wilt geven, u meer aan public relations dient te doen, dit is de eerste keer dat Skol i Komunidat informatie van u ontvangt. Hopelijk volgt er meer.

RED.

Maestronan ta mira mas mal influensia di televishon riba e muchanan

Fuera di hunga pafo e hubentut hulandes tin un hobby en komun i esei ta mira t.v. Ki konsekuensia e programanan spesialmente pasá pa muchanan i adultonan tin, nunka lo por wordu kompletamente konstata. Ounke ta mas o menos konosi di por ehemplo programanan ku violensia.
Influensia di t.v. riba hende en general ta trese kune hopi miseria. Televishon tin mas tanto konsekuensianan negativo ku positivo. Esaki ta opinion i resultado di diferente investigashonnan hasi. Pa muchanan e wakmento di t.v. ta kompletamente funesto. Esaki ta opinion di hendenan ku a pensa riba e topiko aki i a usa e diferente resultadonan di e diferente investigashonnan riba e tereno aki pa komproba nan opinion original.
Muchanan ta bira agresivo i tambe pasivo, nan ta bai drumi lat, nan ta haya un imagen falso di e realidat, i ta wordu influensia komersialmente. Hopi biaha e konsekuensianan ta fatal. Muchanan ta kabisha, nan no ta mustra interes pa ku nan trabou, i nan no por konsentra. Ta konosi ku personanan ku ta traha den enseñansa ta atribui un resultado mas negativo ku e mayornan. Prinsipalmente e maestronan hoben tin hopi opheshon. Tambe e mayornan hoben ta mira mas banda nan negativo ku esnan mas di edat.
Si ta e mira pedagogiko di e maestronan ta kousa di e kritika negativo, no ta konosi. Kiko ta berdat di e influensianan ta difisil pa konstata. E investigashonnan hasi no por wordo kompara, pasobra un ta saliendo for di e situashon di labaratorio, unda e muchanan no ta normalmente na kas dilanti di t.v., mientras ku e otro investigashon ta refleha e opinionnan di e mayornan i otro observadornan na kas.
Masha poko e opinion di e muchanan mes riba sierto programa di t.v. ta wordo tendí. Ront di e programa di Sesame Street p.e. ta wordu hasi masha tanto investigashon. E resultadonan ta bisa solamente algo di e programa. Di hopi peso e serinan di Sesame Street no ta, pasobra e programa aki no ta solamente pa kompensa e retraso di e desaroyo di nan vokabulario, pero tambe ku e intenshon pa siña e muchanan algo.
Esaki no por wordo bisa di e otro programanan ku ta wordo pasá. Riba Sesame Street e publiko tabata bastante satisfecho, kual naturalmente no kier bisa ku e ta un bon programa. E ta proponí pa e muchanan preeskolar (kleuters). Komo programa pa e muchanan aki e tabata eksplesitamente konsehá.
E programadornan lo tabata tin un sierto edat na bista pero kual esei ta, masha poko a wordu bisa.
Probablemente si a wordu bisa, esaki lo no a stroba e otro edatnan di wak. En general e programanan ku ta wordu pasa despues di ocho or di anochi no ta spesialmente traha pa mucha; pero mayoria sa di nan, asta ta waknan ku alta frekuensia, kual tin su konsekuensianan riba e baimento di drumi na tempo i e kantidat di sosiego ku nan a haya.
Den un bario na Leiden aña pasá a sali na kla ku e muchanan di skol basiko aya tabata keda hopi sin drumi i ku e dia sigiente nan tabata purba na bon o malo rekobra e retraso. Un ke otro a kousa masha inkietut serka e maestronan. Tambe for di e investigashon di Ned. Omroep Stichting (NOS) a keda demostra ku e maestronan mas ku e mayornan ta duna e kulpa na e t.v. ku e muchanan ta bai drumi lat. Pero solamente si bo ta haya ku e programanan di muchanan ta asina malo, ku e muchanan mester wak programanan di hende grandi, bo no por atribui e kustumber di wak te lat na e programador di e televishon. Si ta di tuma na malo e hecho ku e plantanan di t.v. no tin programa pa e publiko hoben, ya ku loke tin pa weita no ta mucho di gaba.
P.e. Hasi chansa i kinipi wowo ku hende grandi mientras ku pa muchanan e ta inkomprendibel, of e hecho ku asina poko propio produkshon ta bin riba pantaya.
Fuera di tur esaki masha poko ta wordu reakshona riba programanan di mucha.
Si e aktornan ta papia vulgar e mayornan lo kier protesta pa motibo di e mal influensia riba e moda di papia di e muchanan, otro ehemplo si e aktor ta papia manera un mucha chikito of yora manera un baby of papia gago. (Aki nos tin e mal influensia di e programanan venesolana: El Chavo, Chapolin Colorado; Red.).

Kiko ta bon, kiko ta malo?

E pregunta ta keda kua ta un bon o mal programa pa mucha. Ta klaro ku no solamente e opinion di e publiko, mayornan i e maestronan por ta desisivo. Si e muchanan tabata tin tur kos di bisa, programanan informativo lo no a bin riba pantaya.
Segun un investigashon di NOS e asko pa sierto programanan informativo ta mas grandi serka e muchanan di skol basiko.
Pa e mayornan e influensia komersial di t.v. riba e muchanan no ta mucho. Mas hoben e muchanan ta mas influensia e propaganda i e programanan tin riba nan.
Muchanan chikito ta pidi nan mayornan mas frekuentemente pa kumpra e artikulo propagá ku muchanan mas grandi. Interesante pa sa ki influensia komersial di t.v. tin riba benta di sticker, buki, karchinan popchi ku portret di figuranan di televishon. (Charlie's Angels). E informashonnan aki no ta disponibel, pero e sifranan lo por ta mas halto ku produktonan ku no ta ligá direktamente ku un programa. I e mahamento na kabes di e mayornan pa kumpra artikulonan di un programa lo por bira mas intenso.
E teksto "E sigiente programa no ta apto pa televidentenan hoben" ta aparese masha poko riba pantaya awendia. Kisas e planta televisora ta sali di e punto di bista ku loke antes no por a wordu mira pa wowo di mucha, awendia no tin konsekuensianan negativo.
Mayornan i maestronan ta pensa otro. Asta prome ku ora di bai drumi pa mucha, ta pasa

programa ku no ta bon pa mucha. Un mayoria grandi di adulto ku tin mucha, ta haya ku e planifikashon mester tene mas kuenta ku e tempo ku e muchanan ta bai drumi. Programanan den kual tin hopi violensia ta wordu husga mas negativo pa mayornan hoben ku alto grado di preparashon. Mayornan di mas edat i ku menos preparashon, ta para menos negativo respekto prinsipalmente, serinan di polis i western.
Den e investigashon di NOS a sali na kla ku pa straf muchanan no por a mira t.v. Remarkable ta ku mayornan ni muchanan a menshona ku juist pa straf nan a wordu obliga pa wak t.v. Un bon programa di t.v. ta un transmishon di kual bo por siña algo? Of un bon propaganda ta algo ku ta entretene e muchanan? Ken por bisa!
Depende di e emisora ambos konvikshon ta sali na kla den e programanan di mucha.
Klaro ta ku e programanan instruktivo ku e muchanan ta haya fastioso pa wak, por bien wordu benta na awa.
Mayornan i maestronan a wordu puntra nan opinion riba e efekto di siña di e t.v. hulandes riba e muchanan. E naestronan a mira mas puntonan instruktivo ku e mayornan riba t.v., kualnan por wordu konsidera komo konosemento general.

Mayoria di e muchanan ta wordu spanta ku e programanan den kual tin violensia. Nan ta menshona e susto ku nan a pasa, morto i sanger ku nan a mira. Aki nan no ta asina manera na Estados Unidos na unda un mucha di 12 aña ya a mira mas di 10.000 morto riba t.v., pero alarmante e informashonnan ta sigur. Sigur si pone aserka ku un kinto parti di e muchanan ta soña di e akontesimientonan espantoso. Remarkable ta ku den e grupo di esnan ku preparashonnan mas halto tin mayornan ku ta kere ku nan yiunan tin miedo mas biaña ku e muchanan mes ta bisa. Mientras ku serka e kategoria mas abou den preparashon mayoria bes e muchanan tin mas miedo ku nan mayornan sa. Kasi no ta hasi diferensia e grado di miedo kompara ku e edat di mucha. Ounke ku den e klasnan mas halto di skolnan basiko e miedo pa sierto programanan ta kita. No ta hasi diferensia si muchanan ta wak t.v. hunto ku otronan: ounke ku tin otronan ta wak t.v. den e mes un kamber, tog sierto programanan ta retene nan karakter espantoso.

Si tin algo sigur di e kalidat di programa di t.v., anto ta ku un programa ku ta duna desenas di miles di mucha miedo ta di un mal kalidat. I ku un programa ku ta hasi e mucha aktua agresivo ta di e mesun mal kalidat. Den tur dos e kaso ta bai pa e programanan ku violensia.
Plantanan di t.v. mester reflekshona seriamente riba paramento di e programanan aki: (novela, serinan di polis ets. na Tele-Aruba, red.). Mientras tanto investigadonan por bai konsentra nan mes riba e pregunta: KIKO TA UN BON PROGRAMA PA MUCHA?

(saká i tradusi for di "Schoolblad" no. 13, maart '78)

GRAWATA

Un amtenar ta un persona ku pa tur solushon tin un problema (AEW Thomas).

*

Si planifikashon di enseñansa sigi asina manera e ta awor, aki poko aña ta mucha so tin na skol. E maestronan ta traha den hotel of na Hulanda.

*

Awor ku dilanti B.C. tin un fontein tur hende ku su salario no ta yega pa kumpra kuminda ta wordu invita pa sinta riba waf pabou di restorant Bali, kome, hole i bebe e awa di e fontein ku ta leu aya den lama.

*

Esaki yama stima bo bandera: lag'e bati tres siman den solo na palo di lus te ora e bira hilo.

*

Un grawata serio.
Mayornan ta keha e maestronan di awor no ta duna les bon manera'e tempo aya! Maestronan ta keha ku e muchanan di awendia no tin interes (den kosnan di skol!) manera tempo di nan tempo, i ku mayornan no ta dedika bastante tempo na edukashon na kas. Maestronan ta keha tambe ku gobierno no ta trese kambio den e sistema di enseñansa. Gobierno ta keha kue maestronan ta traha mucho poko i 'nan no tin amor pa e trabou'. Final di kuenta ta ku Aruba ta wordu perhudika.

*

Aan de gedeputeerde van WEB en Telefoondienst:

Geachte heer,

Iedere keer als ik telefoneer komt er water in mijn oor en als ik de kraan open doe krijg ik de gesprekstoon. Hoe komt dat en wat moet ik doen?

Antwoord:
Maakt u zich vooral geen zorgen, er is niets bizonders aan de hand. Op het ogenblik worden er reparaties uitgevoerd aan zowel het waterdistributiesysteem als aan het telefoonnet. Waarschijnlijk heeft men een paar verkeerde leidinkjes aan eikaar gekoppeld. Maar maakt u zich niet ongerust, wij verwachten dat over twee jaar alles in orde is.

Dedeputeerde van WEB
en Telefoondienst

*

Nonsens dat de KLM klaagt over het water op Aruba! Integendeel, we zijn dik tevreden; we gebruiken zelfs minder koffiepoeder dan vroeger en kunnen toch dezelfde hoeveelheid koffie schenken. Houden zo!

Vertegenwoordiger KLM-Aruba

*

Het water op Aruba is niet vies, er zit alleen een MEP-kleurtje aan.

*

Waar zijn al die rode vlaggetjes ook al weer voor?

a) Spanduk na yegada di Carlos Andres: Boso SI ta bon-biní (ku otro palabra esnan di Korsou NO).
b) Spanduk na yegada di Van der Stee: Welkom op Aruba. Pa su mayan manifestashon di bon-biní pa Fonsje tambe.
c) Konklushon: Antianonan di Korsou NO ta bon-biní pa nos gobierno insular(ista) pero e kolonisador ku ta karga tur e responsabilidat pa e konstelashon i relashon entre e islanan di Antlas, sí ta bonbiní. Bestial, no?

*

1634: De Nederlandse West Indische Compagnie verovert Curacao, Aruba en Bonaire.
1978: De Nederlandse minister van Antilliaanse Zaken komt een ORIENTATTIEbezoek brengen.

*

Awor Roy a bira defensor di e libertat di habon! Roy ta uza Lux, . . . abo tambe? Que suaaaveeeeeee . . .

*

Roy kier a kome di dos bolo pareu: E tabata kier a "militá" den ASU i ser konsehero deportivo di B.C. tambe (kompetiendo ku Van Gastel). Pero parse ku pa pobro Roy nunka kos por bai bon: ASU i John ta "clash" i Roysito a keda plachá mel-mel di nan dos . . .

*

Bobs a rabia pasobra nos a puntra kon grandi e sakonan di e hotelnan i casinonan ta. Bob's ta kontestá ku e maestronan di skol ta gana mas ku e hotelnan, pasobra nan no sa nada i nan no ta hasi nada tampoko. Ba "copy" e "redenering" aki?, nos tampoko.
No ta pasobra un kabes ta grandi e tin hopi aden: Ma Bob, bo mes i bo juinan no a yega di bai skol nunka?

HIPOKRESIA DEN ALTO GRADO

R.K. schoolbestuur na Korsow kier bai kita un di nos koleganan sr. Djaoen for di trabow, pasobra e no kier duna katisashi. Nos ta kere ku ta un di e kandidatonan fuerte pa bin na remarka pa e premio "Hyena". Un premio ku ta wordu duna na personanan of instansianan ku ta karakterisa nan mes pa ta hipokrita, kobarde i un di mentalidad pasma i enfermo. Na sr. Djaoen un palabra di apoyo pa sigi lucha kontra e kos ei ku ta yama su mes Rooms Katholieke Schoolbestuur.

*

Deputadonan, miembronan di raad, exministro i deputado i konehero en hefe ta pleita, despues ku Carlitos a bai, ta unda ken ku kua mester a sinta i ta dikon esun a sinta dilanti di Carlitos siendo ku e no ta nada mas, i dikon e otronan no por a haya un lugá un tiki mas serka i esunnan di Korsou si tabata por . . .
No ta straño ku tur ta para pleita pa sinta pegá ku Carlitos asina? Nos no konosé nan asina ei, ademas Carlitos no ta dje bunita ei tampoko.

*

Akuerdo marítimo ku Venezuela: E parti aki ta di Venezuela i esaki ta di nos, pero . . . bou un kondishon: ku Venezuela por pasa libremente riba nos i ront di nos. Kondishon di nos pa Venezuela: ku nos mag buska petroleo libremento den e parti ku ta di nos.

*

Van der Stee: Hé jongen, waar ga je naar toe?
Onafhankelijkheid N.A.: Ik ben op weg naar de onafhankelijkheid.
Van der Stee: Maar zo kom je er nooit!
Onafhankelijkheid N.A.: Ha, ha, ha, maar dat is ook de bedoeling!

*Tekening:
R. Ridderstaat
(5de klas B.O.)*

NIEUWS uit CARIBIA

Dominica

Het Britse parlement zal waarschijnlijk nog dit jaar zijn fiat geven aan de onafhankelijkheid van Dominica, een Caraïbisch eiland met een niet zo briljante reputatie. In een van de bekende Caraïbische reisgidsen wordt het omschreven als een "belegerd stukje paradijs". Eilandbewoners in de omgeving schudden hun hoofd, als je de naam noemt, schreef onlangs Peter Arnett van het Amerikaanse persbureau AP. Een land dat door zijn politici wordt geruïneerd, citeert hij een vooraanstaand inwoner van Barbados. Het eiland met zijn oppervlakte van 450 vierkante kilometer ruig bergland, nog nauwelijks ontdekte valleien en slechte wegen, mag dan in zijn naaste omgeving niet zo'n goede reputatie hebben, de leiders van het eiland ontdekken bij het naderen van de onafhankelijkheid dat het ook vrij onbekend is en met grote regelmaat wordt verward met de Dominicaanse Republiek.
Misschien dat de reputatie van Dominica nog stamt uit de tijd dat de oorspronkelijke bewoners, de Cariben, op een bloeddorstige wijze elke poging tot bezetting van het eiland 300 jaar lang hebben weten tegen te gaan. In het meer recente verleden was de Black Power-beweging, die in menig ex-Britse kolonie aansloeg, in Dominica het duidelijkst aanwezig. De "dreads", een bende gebaarde, slordig geklede anarchisten hebben in de jaren 1970-1975 een vijftal toeristen afgeslacht voordat ze de wijk namen naar het bergland.
Volgens de perschef van de regering in Roseau, Emile Lancelot, is de beweging van de "Dreads" nu op sterven na dood. Er waren aanvankelijk 150 dreads, nu zijn het er nog 50. En die hebben zichzelf meer omgevormd tot Rastafarians. Hun belangrijkste activiteiten zijn nu meditatie en "ganga", een krachtig soort marihuana, aldus de regeringsperschef. Niettemin heeft de regering in Roseau, bevreesd dat het imago van Dominica slecht zal blijven, nieuws over de moord op een Amerikaan in oktober vorig jaar uit de pers proberen te houden. De met een machete zwaaiende moordenaar beweerde een dread te zijn. Hij werd voor het gerecht gesleept, veroordeeld, maar niet toerekeningsvatbaar verklaard.
Bezoekers die de laatste tijd Dominica aandoen merken evenwel dat de autoriteiten ter plaatse geen kans onbenut laten om het slechte imago van hun eiland op te vijzelen. Premier Patrick John heeft bezoekende diplomaten laten weten dat Dominica's goedenaam door berichten over geweld wordt bezoedeld. De leider van de Freedom Party, de Vrijheidspartij die in de oppositie is, zei in een interview dat "onze Black Power-problemen nu voorbij zijn". De Freedom Party wordt geleid door Mary Eugenia Charles, de dochter van een rijke bankier.
Bezoekers van de hoofdstad Roseau, een 19de eeuws uitziende stad met ongeveer 12.000 inwoners, constateren dat de plaatselijke bevolking erg vriendelijk en behulpzaam is. Er is ogenschijnlijk geen sprake van vijandschap jegens buitenlanders, zoals die op Jamaica en op Trinidad wel eens wordt geconstateerd.
Even moeilijk uit te roeien als zijn reputatie van gewelddadigheid is Dominica's imago als "radicaal" in de Oostcaraibische politiek. Het eiland zou niet alleen corrupt zijn en slecht worden geleid, maar ook pro-Cubaans zijn. Deels als een poging om de verdenkingen vanuit het buitenland en van buitenlandse investeerders weg te nemen, heeft premier John in januari twee ministers ontslagen; ze zouden van plan zijn geweest om na de onafhankelijkheid van Dominica ten gunste van Cuba te complotteren. Maar Dominicaanse opponenten stellen dat de radicaal Roosevelt Douglas, een broer van een van de uitgestoten ministers die in Canada in de jaren zestig gevangen heeft gezeten wegens een bomaanslag, nog steeds in de openbaarheid werkt aan banden met Cuba. Hij heeft een Cubaans-Dominicaans vriendschapscomité opgericht en reist het Caraï-

bisch gebied door om daar getuigenis af te leggen van zijn marxistische sympathieen.
De regering heeft laten weten dat het in de internationale arena de Derde Wereld zal steunen als het onafhankelijk wordt, waarbij het op het gebied van lokale politiek één lijn zal trekken met Guyana en Jamaica.
Velen van onze jongeren worden geobsedeerd door het socialisme en als ze van reizen van elders terugkeren wijzen ze op het Cubaanse systeem als werkzaam alternatief, zegt perschef Lancelot. En waarom zouden we een aantal elementen van dat systeem niet overnemen. Maar de ideologie als geheel wijzen we van de hand.
Maar net als andere socialistische leiders in het Caraïbische gebied merken John en zijn volgelingen dat hun illusies van belangrijke hulp uit het communistische blok niet zullen worden gerealiseerd.
Ze zullen, zegt de AP-correspondent, hun terminologie moeten veranderen, willen ze de westerse hulp verwerven. En Dominica dat tot een van de achterlijkste in het Caraïbisch gebied behoort, staat op de rand van een bankroet.

De bewoners van Dominica betalen hoge prijzen, omdat zoveel goederen moeten worden geïmporteerd. Volgens econoom Jerome Barzey zal de uitvoer van bananen en lijmvruchten nooit de import kunnen dekken. Bij de onafhankelijkheid zullen we politiek kolonialisme verwisselen voor economisch kolonialisme, zegt hij. Het toerisme is een te verwaarlozen bron van inkomsten voor het eiland. Slechts 1700 Amerikanen hebben in 1977 Dominica bezocht. Op Guadeloupe en Martinique, de Franse eilanden in de naaste omgeving, waren dat er bijna honderdduizend.
Volgens de oppositie is de reserve van de bevolking jegens de onafhankelijkheid aan het toenemen. Zij ziet liever dat eerst de economische basis wordt versterkt. Charles Savarin van de civil service union ziet geen economische toekomst voor een onafhankelijk Dominica. Zijn opvatting is: We zullen arbeidskrachten vrijmaken op het gebied van de export voor een wereld die steeds minder geïnteresseerd raakt in het gebruik daarvan.

Huiswerkbegeleiding Dakota

Sinds vorig jaar september wordt er in het buurtcentrum Dakota huiswerkbegeleiding gegeven aan kinderen die om de een of andere reden beneden hun kunnen blijven. De kinderen worden door hun onderwijzers doorverwezen naar deze kursus. Oorspronkelijk werkte men met zo'n 50 à 60 kinderen, doch door het wegvallen van leerkrachten zijn het er momenteel nog 20 à 25. Men heeft op het ogenblik nog slechts de beschikking over drie begeleiders| leerkrachten. Om alle kinderen te kunnen helpen die hulp nodig hebben, heeft men nog zeker tien leerkrachten (of aanstaande leerkrachten) nodig.
Indien er leerkrachten zijn die hieraan mee willen werken worden zij verzocht kontakt op te nemen met Maria Vrolijk (tel 4212 of 3822) of met Sirelda Jackson (tel. 3398 of 4214).

